

Odznak a vlajka družiny

Odznak a vlajka družiny

Družina jako nejmenší složka junácké organizace má své jméno a jemu odpovídající odznak a vlajku. V duchu své tradice si čeští skauti volí pro názvy družin zvířata a ptáky, skautky také rostliny.

Zvíře či pták na štítě družiny znamená více než pouhý funkční název. Dobré vlastnosti tohoto „patrona s němou tváří“ chlapci obdivují a snaží se napodobit. Všichni z družiny Ostřížů chtějí být rychlí a bystří jako ostříž, družina Kamzíků touží umět pohybovat se v horách jako kamzík, družina Vlaštovek by chtěla nabýt orientačních schopností vlaštovky, která rok co rok po dlouhé pouti opět nalézá své hnízdo. Znal jsem družinu Bobrů, jejíž chlapci se stali mistry v ovládnutí sekery, a družinu Netopýrů, která se díky tvorečkovi na svém štítě naučila vychutnávat noc, putovat ztemněnými lesy jako ve dne i rozumět tajemným nočním hlasům.

Pravda, všechna zvířátka nám takové konkrétní vzory, lépe řečeno inspirace k činnosti, dát nemohou, ale zvířátka, po nichž jsme družiny nazvali, mohou mít význam ještě v dalších směrech. Zase tu mám příklad z praxe. Byla to družina Srnců. Ti chlapci se skutečně důkladně zaměřili na život srnčí zvěře. Nabyli o ní znalosti myslivců, naučili se ji stopovat, znali rozsah jejího pohybu v revíru a v zimě pomáhali zvěř přikrmovat. Sbírali obrázky s vyobrazením srnce, kresby z časopisů, pohlednice a fotografie a také sami zvěř fotografovali. Ale to už trochu odbočuji od symbolů ke skautské praxi.

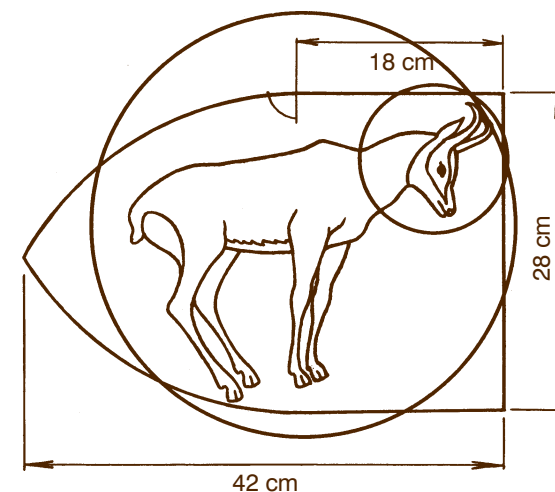
Zvíře, pták či rostlina zvolená do štítu družiny bývá často vyobrazována. Je v družinové i oddílové kronice, v osobních denících příslušníků družiny, na oznamovateli, totemu a především na družinové vlajce.

Řekli jsme si, že vlajka je odvozenina znaku či odznaku, že je heraldickou záležitostí. Připomeňme si proto úvodem heraldické kreslení zvířat a ptáků. Na starých znacích vidíme značný odklon kresby od skutečné, realistické podoby zvířete. Příkladem, se kterým se setkáváme nejčastěji, je český lev, svatováclavská nebo moravská orlice. Tyto starobylé obrazce na znacích překresluje s úctou, aniž bychom přemýšleli, proč je tenkrát kreslíř vyhotovil právě tak. Ale i moderní heraldika „přetavuje“ realistické podoby zobrazovaných zvířat a jiných figur do zkratk, které mají vystihnout nejtypičtější rysy a velmi zjednodušit kresbu. Zkratkové, heraldické kreslení zvěře a ptactva je však velmi náročné a může se jím zabývat jen ten, kdo je znamenitým znalcem zvěře a výtvarníkem současně.

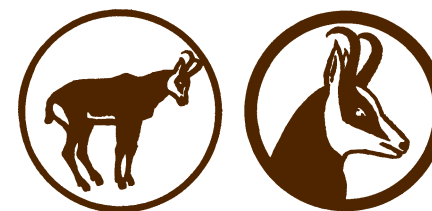
U našich družinových odznaků a vlajek zůstaneme na skromnější bázi. Svá zvířátka (ptáky, rostliny) budeme kreslit v podstatě realisticky, ale i tak se budeme snažit o jisté zjednodušení. Zvířata, ptáky, rostliny, čili figury, kreslíme na pole vlajky tak, aby figura pokud možno cele tuto plochu vyplnila. Podobně jako u znaku se mohou vybíhající hroty kresby značně přiblížit k okraji, nikoliv však přímo dotýkat. Hlava zvířete, ptáka, musí směřovat k žerdí. Figura musí být v umístění do pole vlajky vyvážená, tak, aby plošky podkladu byly okolo figury stejnoměrné.

Figura je vyobrazena v jednotlivých barevných plochách, přesně od sebe dělených. Na znaku ani vlajce nejsou přípustné malířské způsoby, jako je pozvolný přechod z jednoho tónu do druhého, stínování

Rozměry družinové vlajky

Umístění družinových motivů v kruhu

a podobně. Možno říci, že základem družinové vlajky je silueta v převládající barvě zvířete (ptáka, rostliny), doplněná dalšími barevnými ploškami. Jen v omezené míře se používá lineárního vyšívání na vyznačení nejtypičtějších detailů v ploše. Na připojených tabulkách je toto vyšívání označeno tečkováním a v popisu uvedeno jako „vnitřní kresba“.

V barvách družinových vlajek se od pravidel klasické heraldiky značně uvolňujeme. Řekli jsme si již, že heraldická pravidla mnohé nedovolují, například položit modrou barvu na zelenou, používat jiných barev než výrazných základních, ale naopak dávají svobodu zobrazit třeba lva modře či růži zlatě. Jako jsou kresby zvířátek (ptáků, rostlin) na našich družinových vlajkách v podstatě realistické, tak tomu podobně bude i s volbou barev. Vycházíme z reality, ale přece jen barvy oproti přírodě do jisté míry zjasňujeme, zdůrazňujeme. Tak například můžeme veverku místo rezavě špinavé hnědi vybarvit cihlově červeně, nebo můžeme zjasnit či ztemnit tón na figurě vzhledem k její výraznosti na pozadí - podkladu. Barvy podkladů vlajek mají odpovídat typickému životnímu prostředí zvířete či ptáka. Tak má netopýr v podkladu barvu noci, tmavou modř, liška tmavou zeleň lesa, ledňáček či havran šedomodrý tón sněhu a ledu, vrána barvu oranžice, letící ptactvo vesměs blankytnou modř nebe, čejka svěží zeleň mokré louky, kormorán barvu rozbahněné dunajské mělčiny, říjící jelen červeň podzimního listí, obyvatelé výšin, kamzík a svišť tón zapadajícího slunce odrážejícího se od skal.

Podle tohoto výkladu si můžeme vybrat z více variant, návrhy na nákresech nejsou předpisem. Je dobré, jestliže se v oddíle družinové vlajky výrazně barevně odlišují. Z praktické stránky jsou vhodnější tmavší podklady družinových vlajek, neušpiní se tolik.

Zvířata, ptáci a rostliny v ilustracích pocházejí z československé fauny a flóry. V minulosti našeho skautingu zaznívala z názvů družin občas vůně exotiky, ale přiznejme si, že kupříkladu družina gazel se rozhodně více hodí pro sestry v Africe a družina sobů pro bratry za polárním kruhem, než pro nás.

Podle předpisu má družinová vlajka šířku 28 cm a délku 42 cm. Je oboustranná, to znamená, že figura je na líci i na rubu. Na rubu stojí obráceně, aby bylo zachováno pravidlo hlavy směřující k žerdi.

V minulosti bylo v některých oddílech zvykem přišívat na okraje družinových vlajek různé drobné odznaky a vyznamenání, která si družina vysloužila. To však nelze doporučit. Na vlajku, která slouží jako znamení dobře rozeznatelné z dálky, žádné takové drobnůstky nepatří.

Družinová vlajka se nosí na skautské holi opatřené řemínkem k nošení na rameni. Upevňuje se pomocí šňůry, stejným způsobem jako oddílová vlajka. Kroužky k upevňování, všité mezi rub a líc vlajky, jsou čtyři. Družinovou vlajku chráníme před prachem a před deštěm.

A ještě jednu radu. Při kreslení družinového znaku na oznamovatel, do kroniky, či pro nějaký dekorativní účel, potřebujeme zpravidla umístit zvíře, ptáka, rostlinu do určitého obrazce, štítku. Pro tento účel je nejvhodnější kruh. Barvy podkladu a figury zůstávají samozřejmě stejné jako na vlajce. I v umístění jsou stejná pravidla jako u vlajky – hroty kresby blízko ke kraji, vyrovnání okrajových ploch. Na odznaku je možné, pokud to výtvarně vyhovuje, umístit třeba jen hlavu dotyčného zvířete.

Zvířata, rostliny, ptáci

motivy na družinové vlajky

